RAADSVOORSTEL

Zaaknummer:	1505966
Datum:	27-10-2026
Portefeuillehouder:	Wethouder Knulst
Team:	Team Ruimte
Contactpersoon:	Ellen Werkman

Onderwerp

Voorstel tot structureel voortzetten van de ondersteuningsregeling voor monumenten

Voorstel

1. De ondersteuningsregeling voor monumenten, bestaande uit een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten en een regeling met de Monumentenwacht voor rijks- en gemeentelijke monumenten, structureel voort te zetten zonder fundamentele wijzigingen;
2. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten gemeente Tholen 2023 te wijzigen.

Inleiding

Om monumenteigenaren te ondersteunen bij de instandhouding van hun monument is sinds 1 januari 2024 een subsidieregeling beschikbaar voor eigenaren van een gemeentelijk monument. Daarnaast kunnen eigenaren van een gemeentelijk of rijksmonument gebruik maken van de Monumentenwacht, waarbij eens in de drie jaar een inspectie wordt uitgevoerd op kosten van de gemeente. Beide regelingen waren een pilot voor 3 jaar, waarna op basis van een evaluatie een definitieve ondersteuningsregeling kan worden opgesteld.

Doelstelling

Het ondersteunen van monumenteigenaren bij de instandhouding van hun monument.

Argumenten

1.1 De subsidieregeling is een tegemoetkoming voor bijkomende regelgeving

Monumenteigenaren krijgen een instandhoudingsplicht opgelegd. Dit betekent dat zij verplicht zijn het monument in een staat te houden waarmee instandhouding van de monumentale waarden wordt gewaarborgd. Dit kan ook extra kosten met zich meebrengen. Een subsidieregeling is hierin een tegemoetkoming.

1.2 Inspecties door de monumentenwacht dragen bij aan bewustwording bij eigenaren

Niet alle eigenaren zijn zich altijd even goed bewust van de verplichtingen die een monumentenstatus met zich meebrengt. Door de adviezen van de Monumentenwacht wordt dit bij eigenaren onder de aandacht gebracht waarbij ook wordt geadviseerd over hoe hiermee omgegaan kan worden.

1.3 De ondersteuningsregeling draagt positief bij aan de instandhouding van monumenten

Uit de evaluatie blijkt dat de subsidieregeling voorziet in een behoefte en dat eigenaren zich geholpen voelen bij de instandhouding van hun monument. Ook de mogelijkheid om gebruik te maken van de Monumentenwacht draagt bij aan preventief onderhoud en bewustwording.

1.4 Wijzigen van de ondersteuningsregeling is niet nodig

Zowel de subsidieregeling als de regeling met de Monumentenwacht worden positief ervaren door eigenaren. Uit de evaluatie blijkt dat de mogelijkheden binnen de regelingen aansluiten bij de behoefte van eigenaren. Aandachtspunten die in de evaluatie naar voren komen zien vooral op de communicatie en op het vereenvoudigen van het aanvraagproces. Deze aandachtspunten worden uitgewerkt indien uw raad instemt met structurele voortzetting van de regelingen.

2.1 De subsidieverordening is de juridische basis om subsidies te kunnen verstrekken

In de subsidieverordening zijn de voorwaarden opgenomen waaronder subsidie aangevraagd en verleend kan worden. Ook wordt hierin het proces van aanvraag en toekenning/afwijzing bepaald. De huidige verordening houdt rekening met de pilotperiode van 3 jaar. Op basis daarvan kan tot en met 2026 subsidie worden verleend. De wijziging van de verordening maakt het mogelijk om op grond van de huidige verordening en de daarin bepaalde kaders ook na 2026 subsidie te kunnen verstrekken. De wijziging past daarnaast het subsidieplafond aan aan het eerder gewijzigde budget en voert een tekstuele correctie door.

Kanttekeningen en effecten

1.1 Het is niet mogelijk om op basis van de regeling met de monumentenwacht een monitor op te zetten van de staat van alle monumenten

Het aantal deelnemende monumenten is erg laag. Dit komt grotendeels door onbekendheid bij eigenaren. Veel eigenaren zijn niet op de hoogte van het bestaan van de regeling of weten niet goed wat de regeling hen biedt. Door actiever over de regeling te communiceren proberen we het aantal deelnemende monumenten te laten stijgen. Het ligt echter niet voor de hand dat uiteindelijk het merendeel van de monumenten zal deelnemen. Voor deze regeling waren twee doelen gesteld, in de eerste plaats het ondersteunen van eigenaren en in de tweede plaats de monitoring. Omdat het eerste doel wel wordt behaald wordt voorgesteld de regeling structureel voort te zetten. Hierbij moet het tweede doel worden losgelaten. Voor de monitoring van de staat van alle monumenten zoeken we naar een alternatieve methode.

2.1 Het subsidieplafond kan op termijn te laag blijken

Uit de evaluatie blijkt een sterke toename in het aantal subsidieaanvragen. Dit is te verklaren doordat gedurende de looptijd van de regeling de gemeentelijke monumenten nog werden aangewezen. Op dit moment is nog lastig in te schatten wat het toekomstig gebruik van de regeling zal worden. Op basis van het aantal aanvragen in 2026 is de verwachting dat het volledige budget wat voor de subsidie beschikbaar is wordt verbruikt. Het kan zijn dat komende jaren het aantal aanvragen nog meer zal toenemen. Zeker als we de bekendheid van de regeling verbeteren. In dat geval zal het subsidieplafond van €80.000,- niet toereikend zijn. Vanwege de onzekerheid hierover, monitoren we de aanvragen om te bepalen of het opgenomen subsidieplafond ook in de toekomst toereikend is.

Financiën

Financiële middelen zijn reeds door uw raad beschikbaar gesteld. Dit voorstel heeft daarom geen financiële consequenties. Onderuitputting van het budget voor de Monumentenwacht wordt meegenomen in de kadernota 2028.

Juridische gevolgen

Met het wijzigen van de subsidieverordening wordt de regeling structureel voortgezet. De verordening bepaalt de kaders waarbinnen subsidie kan worden verstrekt. Dit voorkomt willekeur bij het verstrekken of weigeren van subsidie. De verordening is zelfbindend. Besluiten op subsidieaanvragen zijn besluiten in de zin van de Awb. Dit betekent dat een aanvrager tegen deze besluiten bezwaar en beroep kan aantekenen. Door goede communicatie met eigenaren van monumenten kunnen dergelijke procedures veelal worden voorkomen.

Communicatie

Na verlenging van de ondersteuningsregeling worden alle monumenteigenaren hier per brief over geïnformeerd. Ook wordt hier via een persbericht en de socials aandacht aan besteed.

Om de bekendheid van en over beide regelingen te verbeteren kijken we hoe de bestaande informatie op de website kan worden verduidelijkt. Ook maken we hiervoor zo veel mogelijk gebruik van het erfgoedloket. We zorgen daarnaast voor extra berichten op de socials en haken zo veel mogelijk aan op bestaande communicatie, zoals nieuwsbrieven van de dorpsagenda's. Verder kunnen de regelingen onder de aandacht worden gebracht van lokale makelaars, zodat ook toekomstig monumenteigenaren op de hoogte worden gebracht van de regelingen en waar ze voor vragen en informatie terecht kunnen.

Vervolg

Indien uw raad instemt met het structureel voortzetten van de ondersteuningsregeling voor monumenten en de subsidieverordening wijzigt informeren wij eigenaren hierover en gaan wij aan de slag met het verbeteren van de bekendheid van de regelingen en het verduidelijken van de voorwaarden, zoals beschreven in de paragraaf 'communicatie'.

Verder onderzoeken we of het aanvraagproces kan worden vereenvoudigd en verduidelijkt.

Uit de evaluatie blijkt dat de subsidieregeling voor grote monumenten onvoldoende aansluit op de onderhoudsopgave. We onderzoeken daarom de mogelijkheid om voor deze monumenten de subsidieregeling beter aan te laten sluiten op de behoeften van eigenaren. Indien nodig leggen we hiervoor een nieuw voorstel voor aan uw raad.

Bijlage(n)

1. Evaluatie ondersteuningsregeling monumenten
2. Gewijzigde subsidieverordening gemeentelijke monumenten